

Bijdrage d.d. 3 april 2024 aan de Tweede Kamer van S.F.C.Römer

Implicaties van de geopolitieke ontwikkelingen rondom het Caribisch deel van het Koninkrijk van de dreigingsbeelden met als aandachtspunten veiligheid, economie en buitenlandse inmenging.

Vooropmerking

Het Koninkrijk is de 4 landen samen, derhalve is de Rijksministerraad en niet de regering van Nederland, verantwoordelijk voor de handhaving van de onafhankelijkheid en de verdediging van het Koninkrijk en de buitenlandse betrekkingen. Verder zijn de dreigingsbeelden m.b.t. veiligheid, economie en buitenlandse inmenging versus criminaliteit niet geheel los van elkaar te zien. Het is voorts belangrijk acties van burgers van acties van de staat te onderscheiden.

Dreigingsscenario's

Invloed situatie van Venezuela op Curaçao

De interne situatie van Venezuela wordt beheerst door de politieke en economische crisis. De sancties (beperkingen op olie en gaseconomie, bevrozing van tegoeden en verbod op handel) welke door VS en Europa zijn opgelegd, leiden tot verdere migratie, meer dan zeven miljoen mensen hebben het land verlaten om aan armoede en geweld te ontkomen. Nadelige gevolgen voor Curaçao zijn:

1. Veiligheid en migratie

Er is massa migratie, ook naar Curaçao, met negatieve effecten voor de economie, criminaliteit en de noodzaak van opvang van illegale migranten. Dit heeft geleid tot onvoorziene kosten voor veiligheid.

2. Economische gevolgen

- Door de economisch sancties op olie en financieel gebied was het niet mogelijk de raffinaderij voorlopig met PDVSA, het Venezolaanse staatsoliebedrijf, voort te zetten.
 - De sluiting van de raffinaderij heeft Curaçao economisch zwaar getroffen. De totale inkomsten uit operatie van de raffinaderij bedroegen over de periode 2011 tot en met 2018 bedroegen gemiddeld NAF. 459 miljoen, exclusief het economische spin-off effect.
 - Het aandeel van de raffinaderij in de totale economie (Bruto Binnenlands Product) van Curaçao bedroeg nagenoeg acht (8) procent
 - Daarnaast verschaft de raffinaderij tot en met 2018 werk aan plusminus 1000 werknemers en gemiddeld 600 werknemers van lokale aannemersbedrijven.
- Er is een ondergrondse (zwarte en grijze) economie ontstaan, met goedkope arbeid, ten nadele van de lokale werkgelegenheid en de staatskas.
- Er is sprake van onttrekking deviezen, veel geld gaat naar familieleden

3. Gevolgen met betrekking tot de (georganiseerde) criminaliteit

- Mensenhandel: voornamelijk vrouwenhandel, prostitutie wordt bevorderd, de zgn. "trago-meisjes", HIV ondergraaft gezondheidszorg en de arbeidsproductiviteit.
- Wapenhandel: invoer van illegale (automatische) vuurwapens.
- Afpersingen: bekend is het gebruik van afpersingsmechanisme vanuit Venezuela om geld te sturen, als de hier te lande gevestigde niet kan betalen, leidt dit tot gewapende roofovervallen, inbraak, autodiefstal e.d.
- Kwetsbaarheid voor cyberattacks: uitschakelen van vitale bedrijven

4. Humanitaire hulp

- Er is een toename van de uitgaven om de mensenrechten te waarborgen volgens internationale verdragen.

5. Gevolgen voor de kosten van de medische zorg

- De ongedocumenteerden zijn niet verzekerd en brengen extra medische kosten met zich mee.

6. Buitenlandse inmenging

- In hoeverre er van inmenging vanwege de staat kan worden gesproken is niet duidelijk. Een gedeelte van de bevolking gelooft dat Venezuela bewust zwart wordt gemaakt door de VS en is pro-Venezuela. Of dat een gevolg is van bewuste staatsbeïnvloeding is niet duidelijk.

Invloed van Haïti op Curaçao

De politieke instabiliteit in Haïti kan gevolgen hebben voor Curaçao

1. Veiligheid en migratie:

- De onrust in Haïti kan leiden een toename van illegale immigratie, wat de autoriteiten van de eilanden onder druk kan zetten om grenscontroles te intensiveren.

2. Gevolgen met betrekking tot de (georganiseerde) criminaliteit

- Tussen de vluchtelingen van armoede en geweld kunnen bendeleden verscholen zijn.
- Curaçao kent een redelijk grote Haïtiaanse gemeenschap. Bendes kunnen de mensen onder druk zetten om in illegale activiteiten te participeren (vergelijk Venezuela).

3. Humanitaire hulp

- Een migratiestroom kan de noodzaak van humanitaire hulp vergroten. Dit kan van invloed zijn op de middelen en capaciteit van Curaçao.

4. Buitenlandse inmenging

- Het is niet waarschijnlijk dat er vanuit de staat beïnvloeding is.

Invloed van Colombia op Curaçao

1. Veiligheid

- Drugscriminaliteit- meeste verdovende middelen gaan naar St. Domingo aangezien ze de kustwacht ontwijken. Echter brengt de drugs die hier blijft hangen criminaliteit met zich mee, alsook moordenaars (cicarios) die afrekeningen plegen
- Cyber aanvallen hebben plaatsgevonden, voorbeeld – afpersing op Aruba (van Bankier, Pastor, politie) was een operatie vanuit Medellín.
- De drugs uit Colombia wordt grotendeels via Venezuela in het land gesmokkeld.

2. Buitenlandse inmenging

- Het is niet waarschijnlijk dat er vanuit de staat beïnvloeding is

Mogelijke invloed van China

1. Veiligheid en migratie

- Er kunnen cyberaanvallen vanuit China plaatsvinden, zoals op bijvoorbeeld op Thales en de Damen Shipyard in Nederland.
- Er is een stroom migranten vanuit China, en een vrij grote gemeenschap.

2. Economische gevolgen

- De Chinese Gemeenschap heeft zich stilletjes ingebed in de economie, met lage kosten en goedkope producten, welke het moeilijk maken voor de lokale bevolking om een concurrerend bedrijf op te zetten.
- Er is een 'onderlinge ondergrondse financiering', er wordt onvoldoende belasting betaald en er is deviezenvlucht. Er is onvoldoende toezicht hierop.
- Het beleid 'Silk Road' van China heeft ertoe geleid dan de Chinese Staat op eilanden en landen in de Caraïbische regio investeert, met het gevaar voor infiltratie.

3. Buitenlandse inmenging

Op Curaçao geldt de poging van Guangdong Zhenrong Energy Ltd., een Chinees staatsbedrijf, om de raffinaderij te gaan opereren; alsook de interesse vanuit het consulaat in de haven.

Mogelijke invloed van Rusland

1. Veiligheid
 - Russische actoren bleken betrokken in online gaming industrie op Curaçao. Dit roept vragen op over mogelijke betrokkenheid bij oorlog financiering (beschuldiging van Oekraïne), verboden activiteiten en witwassen
 - Ter zake van een cyberaanval op de Centrale Bank wordt gespeculeerd dat deze is uitgevoerd door een Russische groep.
2. Economische gevolgen
 - De sancties (financieel en verbod op handel in olie en gas) tegen Rusland kunnen ook indirecte gevolgen hebben voor de eilanden. De situatie kan leiden tot inflatie en invloed hebben op de import van producten uit de EU.
3. Buitenlandse inmenging
 - De Russische invloed in Nederland in de Amsterdamse Zuid-as en de discussie rondom mogelijke financiering van Nederlandse politici is illustratief voor de mogelijke beïnvloeding door Rusland welke kan overwaaien naar de eilanden.

Invloed van de oorlog tussen Rusland en Oekraïne

De economische gevolgen van de oorlog tussen Rusland en Oekraïne hebben indirect invloed hebben op het Caribisch gebied:

1. Handel en energieprijzen
 - De oorlog heeft geleid tot wereldwijde stijging in energieprijzen, en heeft gevolgen voor de economieën van Caribische landen die afhankelijk zijn van geïmporteerde energie.
 - Door de gestegen oliepijzen zijn de kosten van levensonderhoud verhoogd en is de inflatie beïnvloedt.
2. Toerisme en investeringen
 - Het Caribisch gebied is afhankelijk van toerisme. De oorlog kan mensen terughoudend maken met betrekking tot reizen.
 - Buitenlandse investeringen kunnen afnemen als gevolg van onzekerheid en risico's in de wereldwijde markten.
3. Financiële instabiliteit
 - De oorlog kan leiden tot volatiliteit op de financiële markten. Dit kan de wisselkoersen en investeringen in Caribische landen beïnvloeden.

Invloed van de Verenigde Staten (VS)

1. Veiligheid
 - Het VS consulaat-generaal heeft aangegeven een investering te zullen plegen van 245 miljoen dollar in de bouw van een nieuw gebouw. De grootte van bedrag roept vragen op, met name waar de VS zich eventueel op voorbereiden.
 - Aanwezigheid van Forward Operating Location (FOL) is een doorn in het oog van Venezuela
2. Economische gevolgen
 - De sancties van de VS op Venezuela en Rusland hebben de boven aangegeven nadelige economische gevolgen
3. Buitenlandse inmenging
 - In hoeverre er van inmenging vanwege de staat kan worden gesproken is niet duidelijk. Een gedeelte van de bevolking gelooft dat VS bewust vanuit Curaçao Venezuela in de gaten houdt. Of dat een gevolg is van bewuste staatsbeïnvloeding is niet duidelijk.

Invloed van Nederland

1. Veiligheid

- Er is een open communicatie tussen de landen van het Koninkrijk, dit heeft voordelen, maar ook aandachtspunten, zoals de positie van Nederland in de drugshandel en witwassen en het overwaaien van criminaliteit naar de eilanden
- De Kustwachtbewegingen en radarsystemen zijn een bron van irritatie voor Venezuela
- Het conflict Israël -Gaza brengt met zich mee dat aandacht aan terrorisme besteedt moeten worden. Dit risico zal geanalyseerd moeten worden door de veiligheidsdiensten.
- De op handen zijnde film, welke een aanval vanuit Venezuela suggereert, heeft tot onrust geleid.

2. Economische gevolgen

- De VS en Europese sancties op Venezuela hebben de hierboven aangegeven gevolgen. Het Koninkrijk (lees hier: Nederland) heeft aan sancties meegewerkt zonder voldoende overleg en zonder overleg over een mogelijke aanpak om de gevolgen voor de economie van Curaçao te mitigeren

Het Koninkrijk is in de Cariben onvoldoende toegerust om de dreigingen het hoofd te bieden

Hieronder stip ik een aantal punten aan waarop het koninkrijk onvoldoende is voorbereid.

Verdediging van de soevereiniteit en oorlog

Het Koninkrijk is in de Cariben niet voldoende uitgerust om een eerste aanval van oorlogsagressie in de Cariben te doorstaan en de soevereiniteit te verdedigen. Het duurt waarschijnlijk een week voor Nederland voldoende materiaal en mensen hier heeft om de aanval in te gaan

Cyber aanvallen

De politie en het OM zijn niet voldoende geëquipeerd om deze aanvallen te analyseren en land van afkomst en betrokkenen te identificeren. Voorts zijn wetgeving en handhaving onvoldoende.

Een nationaal veiligheidsplan voor het Koninkrijk ontbreekt

Nationale veiligheidsbeleidsplan ter bestrijding van de verschillende vormen van criminaliteit voor het Koninkrijk als geheel is er niet.

Immigratie

De landen van het Koninkrijk zijn niet in staat om een grote influx van immigranten te doorstaan (vergelijk: gebrek aan opvangcapaciteit te ter Appel).

Onvoldoende financiële middelen

De neveneffecten in de criminaliteit vereisen constante financiële aanpassingen in verband met extra kosten voor grensbewaking, detentiecapaciteit, opsporing, handhaving, enzovoort.

De stand van zaken met betrekking tot de samenwerking tussen het Koninkrijk en andere landen in de regio, waaronder Frankrijk, het VK en de VS

Voor zover waarneembaar loopt de samenwerking goed op de volgende gebieden goed.

- Koninkrijk heeft ambassades in de regio, waarover de economische samenwerking verloopt; er zijn verdragen met meerdere landen en internationale organisaties
- Er zijn op justitieel gebied zijn er uitleveringsverdragen
- Er is samenwerking met VS instanties, onder meer Forward Operating Location (FOL) ter bestrijding van verdovende middelen
- Kustwacht – Het Koninkrijk en de landen werken samen met VS, Frankrijk en Engeland op gebied counterdrug operaties

- Justitiële samenwerking: RST - OM - politie, Rechterlijke Macht, de landen onderling
Of de financiële middelen toereikend zijn, dient met de betrokken instituties te worden nagegaan.

Knelpunten die in de weg aan de realisatie van urgente en gewenste beleidsdoelen

Door hun kleine schaal kampen de eilanden met een gebrek mensen en middelen. Daarbij zijn ze extra belast door de terugvordering van bij Covidleningen. Dit maakt haast onmogelijk dat de eilanden in zaken als cybersecurity en afweren van cyberterrorisme investeren.

Om de toerusting van het Koninkrijk op een adequaat niveau te brengen, met inbegrip van de financiering daarvan dienen de landen van het Koninkrijk een aantal stappen te nemen.

- Curaçao dient gebruik te maken van de afspraken met het Departement van Buitenlandse Zaken om op bepaalde de ambassades de open plaatsen op te vullen ter bevordering van de economie; alsook een veiligheidsinformant aan te stellen om beter zicht te hebben op de internationale criminaliteit, cyber veiligheidsvraagstukken e.d.
- De vraag of de Caribische landen lid van de NAVO moeten worden dient beantwoordt te worden.
- De landen dienen gezamenlijk een veiligheidsplan op te stellen en uit te voeren. Op grond daarvan moet worden vastgesteld welke de dreigingen op het gebied van de internationale criminaliteit en cybercriminaliteit bestaan, waarvoor wetgeving nodig is en op welke wijze handhaving geïndiceerd is.
- Voor de financiering zal met een verdeelsleutel gewerkt moeten worden